

drobno potočenega piva. Ob enem je zbor deželnemu odboru med drugim naročil, da naj nemudoma razpiše službo deželnega tajnika. — 10. seja (zadnja) 5. okt. popoldne. Potrdili so se računi nekaterih zalogov za leti 1876. in 1877. (por. Tonkli); dovolila se je razdelitev nekega občinskega zemljišča v Grgarji (por. Winkler). Izmed mnogoterih peticij — uslišanih ali zavrženih — naj omenim te-le: Za starinski muzej v Ogleji je dovoljenih 150 gold., — za preskrbovanje žovastih na otoku Gradu 300 gold. — Poslanec Povše poroča: Vsled prošnje pol. društva „Sloge“ bodi naročeno deželnemu odboru, da stori, česar treba, glede teh-le važnih zadev: Oderuštvo naj se postavi jéz; olajšajo naj se nadležnosti, ki jih prizadeva posilno legalizovanje nekaterih pisem; pomnoži naj se v dotičnih komisijah pomočno uradniško osebje, da se zemljiške knjige hitreje dovršijo; — posebna okrajna sodnija za Goriško okolico naj se napravi (po prošnji „Sloge“ in advokatske zbornice); — kmečkim posestnikom, ki so bili v Bosno poklicani kot rezervisti, naj se davki odpusté; — vse druge nasvete in prošnje podane po društvu „Sloga“ naj deželni odbor pretrese in poskusi, da se izpolnijo. — Povše je poročal dalje: Za cestne potrebe naj se dotičnim cestnim odborom dovolé ti-le zneski: Za most čez Tominsko 1000 gold.; za cesto Robič-Logé 1000, za cesto Vrem Naklo-Trst (na Krasu) 1500 gold., za most čez Ipavo pri Žabljah 1500; za cesto od Želina proti Idriji 1000; za most čez Birso ([Vêrsa] v Lahib) in za popravljanje neke ceste 1000 gold.; za most čez Idrijico v občini Šebrelje 300 gold.; za cesto skoz „Železna vrata“ 800 gold.; za cesto od Pratičiola (v Lahib) proti ital. meji 2000 gold. — Za most čez Tominsko je nasvetoval poslanec Winkler — povrh dovoljene podpore — še 4000 gold. kot posojilo iz deželnega zaloge, kateri znesek bi se imel povrniti v letnih odplačilih. Po nasvetu Deperisovem pa se je dovolilo omenjeno posojilo v tem zmyslu, da deželni odbor samo poroštvo prevzame za povračanje 4000 goldinarjev, denar pa naj si najdejo Tominci kje drugde. — Še neke druge neznamenite prošnje raznih občin in oseb so se po nekem zavrnilé, po nekem sprejele. — S tem je bil dnevni red končan in se je sklenila tudi seja in sejna doba. Z „evviva“- in „živio“-klici cesarju so se poslanci razšli. Bila je 8. ura zvečer.

Deželni zbor Kranjski.

V 11. seji pričela se je glavna debata o načrtu one glasovite postave, po kateri se imajo mahoma premeniti tri postave ljudskih šol tako, da ugajajo nemčurski stranki, ki si je prestroj šolskih zadev naročila pri Kočevarju Linhartu, da ga je peticionirala deželna učiteljska konferenca. Po vsem tem je naravno bilo, da je načrtani novini bil poročevalec vitez Vesteneck, čegar maslo je ves ta načrt.

Najprvo se je oglasil c. k. deželni predsednik vitez Kalina, pred vsem povdarjaje, da načrtana postava nikakor ni tako natanko pretehtana, kakor to zahteva tak važen predmet. In res pravo je zadel deželni predsednik, kajti kako površen je bil ta načrt, to kazal je poročevalec Vesteneck sam, kajti v dveh poznejših dolzih sejah (namreč v 2. in 3. branji) družega ni delal, nego predrugačeval in pilil pri vseh točkah besede načrtane postave. Deželni predsednik je po pravici živo pripočal, naj se o tako važni stvari vendar poprej zasliši deželni odbor in deželni šolski svet, kajti postava namerava deželi naložiti še večja bremena, cesar sam pa se je izjavil, ko je lansko leto potrdil 18% priklade za šolske potrebe na Kranjskem, naj se ljudstvu davkarsko breme v tem oziru olajša.

Dr. Zarnik na to nasvetuje, naj se seja pretrga, da se šolski odsek o tako važnih izjavah deželnega predsednika posvetuje. Al klub dr. Kalteneggerjev je sklenil: „sic volo, sic jubeo“: Vesteneckova postava se mora sprejeti in sedanja večina deželnega zbora je Zarnikov predlog zavrgla in — nadaljevala se je obravnava.

Poslanec Svetec v obširnem in tehtnem govoru spodbija načrt postave, njega vse pravice do šolstva izroča državi, deželi pa jemlje vse, pustivši jej le dolžnosti, le bremena; njega namen je, uničiti deželno avtonomijo. Deželni šolski svet bode popolno v rokah vlade, isto tako okrajni šolski svet ne bode imel čisto nobene veljave, vzemó se mu vse pravice, pusté same dolžnosti. Ako tak beriški položaj zdaj nastane, je bilo pač prejšnje stanje dosti boljše, ko se je šolstvo delilo med vlado in knezoškofijstvom. Če se šolske oblasti ustanové tako, da so vse vladne, čemu celi dragi aparat? čemu treba deželnega, okrajnega in pa še krajnega šolskega sveta? Naj raje vlada sama opravlja šolstvo, deželi se vsaj po tem prihranijo ogromni stroški. Nevarnost je pa še tudi ta, da vlada in njej vedno pokorni organi bodo imeli pravico, odločevati, kje in kako je zidati novih šol. Tu bo veljal toraj sam birokratizem. Se vam li res tako strašno mudí, znebite se teh malih pravic, katere dežela še ima? Kdo pa sili v to, vpraša nadalje govornik. Ne občina, ne dežela, ampak edino le neka po čudnem načinu naročena peticija učiteljske konference! In kdo izmed učiteljstva je glasoval za peticijo? Povedal je nek jako pameten in obče spoštovan učitelj, da le klečeplastvo, le servilizem nekaterih kričačev v učiteljskih krogih; peticija nikakor ni izraz svobodne večine učiteljstva na Kranjskem. Občinam vzamete ž njo zadnjo pravico in ljudstvo postalo bode in mora postati šoli zopet neprijazno in sovražno. To je Vesteneck sam čutil, zato je v načrt vvrstil kazni za krajne šolske svete, in za hrbet vsakega krajnega šolskega svetovalstva postavil beriča s palico. Temeljito je toraj deželni predsednik povdarjal, da je treba načrt postave v merodajnih krogih poprej natanko prerešetati. Konečno je govornik še povdarjal, kako grozno slaba je slovenska prestava tega načrta popolno nekorektna in neresnična. (Dal. prih.)

Naši dopisi.

Iz Trsta 1. nov. (O velikanskem vspehu tabora Dolinskega) so „Novice“ že na kratko poročale, naj povedó danes kaj več. Ne daleč od Trsta je preprijazno selo Dolina; ondi biva iskreni rodoljub preč. gospod dekan Jan, ki je nálog na se vzel, oskrbeti taboritom jako pripraven kraj, med cerkvijo in farovžem. Mislite si celo vas praznično opravljeno, oder govornikov krasno ovenčan, pokanje možnarjev, popevanje narodnih pesem, mnogo Avstrijskih in narodnih zastav, živio-klice blizo 10.000 navdušenih taboritov, ki so se razlegali na okrog, in podobo imate velikega narodnega shoda na obalah Adrije. Kakor postava vелеva, je vlada tudi v ta shod poslala svojega komisarja viteza Jetmar-a, ki je s prijazno besedo zagotovil Slovincem vladno podporo. Po navdušenem govoru, s katerim je tabora predsednik gosp. Viktor Dolenc pozdravil skupščino, je stopil na oder gosp. dekan Jan in z živimi barvami narisal britko stanje primorskih Slovencev in Hrvatov nasproti lahonski stranki, vkljub temu pa neomajljivo zvestobo Avstriji in vladarju našemu. Po izvrstnem tem govoru je bila z gromovitimi živio- in slavaklici sprejeta adresa Nj. veličanstvu cesarju, katere konec se je glasil tako-le: „Blagovolite presvitli, mogočni naš Gospod in vladar od

zbranega slovenskega in hrvatskega ljudstva na Primorskem, ki le od svitile krone pričakuje one najsvetejše pravice, po kateri le zamore dospeti do sreče v materialnem in duševnem obziru, sprejeti najponižniše zagotovljenje verne udanosti, neomejene zvestobe.“ S tem je bila 1. točka rešena. — Zdaj stopi na oder gosp. Trobec, posestnik iz sv. Ivana pri Trstu, in v krepkem govoru utemeljuje tri predloge, taboru v sklepanje predložene, katerih prvi se je glasil na to, naj presvitli cesar pokliče na vladno krmilo take može, ki jih je volja predrugačiti sedanjo vladno sistemo, — drugi predlog je povdarjal potrebo združenja vseh slovenskih pokrajin v eno politično in administrativno skupino „Slovenija“, — tretji pa oporeko Tržaških okoličanov zoper sklep deželnega zbora, da se Trst formalno razširi čez okolico in tako lahonstvo popolnem požre slovenstvo. Pri glasovanju so bile vse te 3 resolucije enoglasno sprejete. — Potem je drugi točki: o pospehu materialnega in duševnega blagostanja primorskih Slovanov je govoril gosp. predsednik; povdarjal je v dosego tega cilja, da se napravijo dobre narodne šole, da se uraduje v narodnem jeziku, da se zmanjša število ces. uradnikov, pa več delavnosti od njih tirja, da se zidajo dobre ceste, železnice in druge javne stavbe, a vse to se ne more zgoditi pod sedanjo vladno sistemo, po kateri je država strašno zabredla. Treba je druge sisteme: Avstrija se mora uravnati kot federalistična država z močnim enim središčem. V taki državi bi se morale osnovati deželne grupe: ena taka grupa bi bila tudi Slovenija ali Ilirija, kakor jo že hoté imenovati, in k tej grupi bi pripadali Koroško-štajerski Slovenci, Kranjsko pa celo Primorsko z Istro vred. Tako združeni bi mogli imeti svoje dobre šole, urade itd. in jenjalo bi enkrat ono zatiranje in ono nadvladanje dveh narodov čez vse druge, ki je že postalo neznosno. Mi vedno zatirani Slovenci poskusili smo nesrečo in zatorej je ne privoščimo nobenemu drugemu narodu. Pti tej priliki je tudi omeniti možate adrese slovenskih poslancev v kranjskem dež. zboru in izreči, da se ves slovenski narod vjema z nazori one adrese in je tudi hvaležen onim vrlim narodnim zastopnikom. Naslanjaje se na resolucije predgovornika in glede na ono adreso predlagam sl. taboru še sledečo resolucijo: Naši slovenski zastopniki v deželnih in državnih zborih naj po izgledu narodnih poslancev v kranjskem dež. zboru pri vsaki dani jim priliki tirjajo zedinjenje vseh slovenskih pokrajin v eno samo polit. in administrativno celoto in naj z drugimi slovanskimi zastopniki edino na to delajo, da se Avstrija že kmalo preustroji v federativno državo“. Resolucija se je navdušeno sprejela.

V Gorici 3. nov. — Kaj bi človek začel, ko bi vremena ne bilo?! — Z vremenom naj tedaj začnem današnji dopis. Tacega vremena nismo že leta in leta imeli, kakor sinoči. Burja je hotela vse unesti; kôrce je metala sè streh! Po gorah je snežilo, da so bile danes zjutraj vse bele. Sicer pa ni pravega mraza, kakor se je bilo bati včeraj, ko je padel têrmomêter na + 5 stopinj R. In vse to se je godilo po krasnem dnevu, ki so nam ga bili prinesli „Vsi sveti!“ Znabiti pa, da se zdaj vendar-le vreme ustanovi, saj — če ne — ne bodo mogli naši ljudje letos pšenice sejati. Tudi činkvartina in ajde niso spravili še povsod domú. — Dolinski tabor se odmeva tudi v Gorici; Slovenci in Lahi govore in pišejo o njem. Zanimiv je dotični sestavek *) v današnji številki konservativnega in Slovencem sicer dovolj prijaznega lista „L' Eco del Litorale“, kateri se spotika nad točko zadevajočo združbo vseh Primorskih dežel v en sam deželni zbor. Gledé na to, da

se je ta resolucija odobrila, meni „Eco“, da je tabor zbudil nekaj („spettro“ — pravi on), čemur bi se lahko reklo „imperial regio panslovenismo litorale“. Vse drugo hvali „Eco“. Jako hud pa je neki bil „L' Isonzo“ zaradi Dolinskega shoda, toda je bil v prepoved dejan. — Jez sem se moral prav smejeti važnemu telegramu Nabergojevemu: „Ne Lahi, ne Nemci, ampak Slovenci naj bodo gospodarji na Primorskem“. V telegramih o taborju, ki so šli iz Trsta na Dunaj, je v Nabergojevem telegramu beseda „Nemci“ izpuščena. Habent sua fata libelli. Pozabil sem prej še po edati, da tudi Nabergojev telegram našemu „Eco“-u ne gre v glavo. — Da bi jez smel kaj reči o Dolinskem taboru, povedal bi kar naravnost (med drugim) to, da naj drugi pot cesarski komisar domá ostane, ali pa molči. — Sicer pa naj si mislijo bralci, da nisem nič rekel in da sem pisal samo o — vremenu. — Imamo jo — uravnano novo državno deško šolo. Stari učitelji so dobili nove dekrete; voditelj je g. Val. Kumar.

Iz Ljubljane. — 5. dne t. m. zjutraj ob 4. uri je en oddelek (710 mož) rezervistov in dopustnikov našega hrabrega domačega polka iz bojišča Bosniškega po grozni nevihti, ki so jo prestali na morji iz Spljeta do Trsta, srečno došel v Ljubljano. V zadnjem našem listu smo že omenili, da se je deputacija narodnih mestjanov podala v sredo k gospodu mestnemu županu, odkrivši mu željo, da Ljubljana vrnivšim se našim junakom po primernem načinu izkaže srčen sprejem. Ker pa naših vrlih „fantov“, ki so morali v 3 kosarnah ostati za izročitev svojega orodja in vojaške obleke dotični c. kr. komandi, ni bilo mogoče, pogostiti z vinom in jedili, zato je dotični komitê z mestnim županom se danes podal k tukajšnjemu vojaškemu poveljniku ter ga naprosil našim junaškim vojakom izreči gorko priznanje in srčni pozdrav Ljubljanskih meščanov, zraven pa obžalovanje, da zaradi neugodnosti časa ni bilo mogoče jih po namenu slovesno pozdraviti in pogostiti, ter je konečno izročil poveljniku potrebno svoto, da se vsakemu došlih naših vojakov namesti gostovanja dá 1 gold.

„Novice“ pa predragim sinom domovine naše, ki so se tako slavno obnašali v bojih zoper Turka, da jim je cesar sam s toplo besedo svojo hvalo in zahvalo izrekel, dadó na pot na svoj dom sledeči pozdrav, ki so ga prejele od iskrenega rodoljuba, čegar besede odmevajo se gotovo v srcu vsacega domačina:

Domovina vojščakom rojakom!

Ko ste jemali slovó od milih krajev domačih,

Ločil od staršev se sin, ločil od ženke je mož,

Vročé so meni solzé skriváj se vtrinjále po licih,

Nepopisljiva bolest trla je v njedrih srcé;

Tešil edino spomin me je mojih rojakov lastnosti:

Pravi Kranje da sin hrabro se véde vsikdár;

Nado spoinili ste mi — hvala Vam bodi, junaci!

Turka so dedje prek mej, Vi ste ga vgnali v propast.

B. III.

— (V odborovi seji družbe kmetijske), ki je bila pod predsedstvom barona Wurzbacha 3. dan t. m. in pri kateri so pričujoči bili odborniki gospodje: Brus, Lasnik, dr. Poklukar, Salzer, Seunig, Souvan, Witschl in dr. pl. M. Wurzbach, je dr. Bleiweis predlagal program obravnave prihodnjega občnega zbora družbe kmetijske, ki bi imel biti 20. dne t. m. Ker pa se je pri temeljiti razpravi predloženega programa pokazalo, da o dveh zelo važnih stvaréh zaradi mnogih pozvedeb, ki imajo odboru doiti od družih kmetijskih družeb, nikakor ni mogoče občnemu zboru že ta mesec v sklepanje predlagati odločnih nasvetov, zato je odbor soglasno sklenil, odložiti občni zbor do 20. januarija

*) „I destini del Litorale“.

prihodnjega leta. Ena gori navedenih toček je ta, da vsled dopisa sl. ministerstva kmetijstva od 10. avgusta t. l. ima družba kmetijska mnogo tistih opravil prevzeti, ki jih je imela dozdej „c. k. deželna komisija za konjerejo“; ker nekatera teh opravil bodo prizadela precejšnjih stroškov, o katerih odboru ni še znano, od kod doide družbam povračilo stroškov, zato pričakuje odbor poročil družih kmetijskih družeb, katere so, kakor Kranjska, po sl. ministerstvu pozvane v sprejem teh opravil. Druga točka je osnova loterije, po kateri družba kmetijska v prihodnje namerava izsrečkovati dobro plemensko živino, dobro kmetijsko orodje, izbrana semena itd. tako, da bi posebno udje družbe kmetijske deležniki postali tacih sreček. Ker tudi o tej loterijski zadevi odboru ni še mogoče ta mesec staviti gotovih predlogov, zato je odbor tudi v tem obziru spoznal potrebo, prihodnji občni zbor odložiti do meseca januarija. — V tej seji se je tudi sklenilo, da se gosp. Zelen, predstojnik podružnice Senožeške, naprosi, da ogleda po poročilu Gaberške občine dodelani vodnjak. — Prošnja šole v Premu za podelitev vrtnarskega orodja se ni mogla vslišati, ker družba nima nikakoršne podpore za to. — Za uda družbenega je bil sprejet g. Ludevik Allmayer pl. Allstern, lastnik grajščine Novogradske na Dolenjskem.

— (Kmetijska družba) je 4. dne t. m. v Kranji napravila javno dražbo onih lepih juncev Pincgavskega in Belanskega plemena, ki jih je družbe odbornik gosp. Peter Lasnik iz državne podpore nakupil v Belanski dolini na Koroškem, a zarad velike konkurence z velikimi težavami zato, ker iz mnogih dežel iščejo kupci to pleme. Prodanih je bilo 10 juncev po različni starosti in lastnosti od 54 do 140 gold.: trije so šli v Radoliški okraj (Zgoš, Jesenice in Leše), trije v Kranjski okraj (Visoko pri Poljanah, Poljane in Čirčiče), dva v okolico Ljubljansko (spodnji Rožnik in spodnjo Šiško), dva pa v Krški okraj na Dolensko (Dvor). Zastopniki družbe kmetijske pri tej dražbi sta bila gospoda Peter Lasnik in Jos. Fr. Seunig, odbornika centralnega odbora, in pa g. M. Pirc, predstojnik podružnice Kranjske, ki so v lepem redu izvršili javno dražbo.

— (V posledni seji deželnega odbora) se je bralo pismo presv. cesarja, v katerem se toplo zahvaluje za onih 2000 gld., ki jih je deželni zbor daroval v Turški vojski ranjenim našim domačim vojakom in pa po smrti očetov zapuščenim revam.

— Občini Trata je presvitli cesar za zidanje nove šole iz lastne blagajnice daroval 300 gold.

— (Da tudi Ljubljančanje ne pozabijo svojih mrtvih), to pričala je popoldne pred dnevom vernih duš, ko je na tisoče ljudstva romalo na pokopališče, kjer so bili grobi premilih jim ranjelih okinčani s cveticami in je gorelo neštevilnih lučic. Tudi gospodje „Sokolci“ so po večletni lepi navadi prepevali milotinke pred spominkom umrlim udom postavljenim.

— Gospod P. pl. Radics je ravnokar dve Srbski pesmi na svitlo dal, ki ji je Anastazij Grün okoli l. 1828. iz srbskih izvirnikov v nemški jezik predstavil. Gosp. Radics je ti pesmi v zapuščini sl. nemškega pesnika našel; ena se glasi: „Marko Kraljevič findet den Säbel seines Vaters“, druga pa: „Marko Kraljevič und die Vile“.

— (Dve mitnici (šrang) zunaj Ljubljanskega mesta se predstavite), namreč, ta na Celovški cesti poleg Kozlerjeve hiše pride bliže v mesto k Treotovi hiši nasproti kolizeuma, — una na spodnjih Poljanah pa na ta kraj mosta v Jeleršičevo hišo št. 64; vendar ta prestava ne sme nikakor oškodovati mestjane in ima za

nje tako veljati, kakor da bi omenjeni dve mitnici ne bili prestavljeni bili.

— (Odbor za priredjenje dr. Bleiweisove slavnosti) prosi nas naznaniti, da se častne diplome dobivajo po 50 kr. v „narodni tiskarni“.

Prav lično izdelane take častne diplome z že tiskanim sklepom občine se dobivajo tudi v J. Blaznikovi tiskarni.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — To so vam zdaj prave komedije v tukajšni zbornici poslancev, isto tako pa tudi v Peštanski. V Cis- in Translajtanski vihrá huda burja na grofa Andrassyja zarad zasede Bosne in Hercegovine; povsod kujejo adrese na cesarja, kateremu se hočejo lagati, kako „strašansko da so izburjena ljudstva“ zato, da je naša armada še zmirom v Bosni in Hercegovini. Da večina sedanje zbornice Dunajske ne zastopa večine narodov Avstrijskih, to vendar Herbst, Giskra, Kuranda in vsi drugi njih bratje in popolibratje morajo že davno vedeti, — o masi Magjarskega naroda pa — „Obzor“ dobro pravi — ni vredno govoriti“. Kolovodjem v Beču in Peštu je le strah pred slavizmom kost v grlu. „Zapustite Bosno, ali dajte nam personalno unijo, da vredimo svoje gospodarstvo in se lotimo priprav za konečni boj s slavizmom“ — to je kričanje Pulszkega v Magjariji in njihovih pajdašev. A kaj bode vsega kriča konec? Andrassy bo zmagal, vsaj on v Bosni mora zastopati vso drugo — višjo — politiko, kakor pa svojo specifificirano Magjarsko. Zato si je grof Andrassy že gotov, da dobi večino glasov v delegacijah; Avstrijska delegacija bode glasovala za njegovo politiko zato, ker ne gré, da bi se v opozicijo stavila s krono in vzrok bila, da se razpusti državni zbor; Ogerska delegacija pa bode glasovala zato, da ne spodbije svojega deželana (Andrassyja) in pa dualizma.

— Poslanci v delegacijo Avstrijsko in Ogersko so že voljeni, ker imate zborovanje začeti jutri. Glavni predmet njunega zborovanja bode onih 25 milijonov gold., ki jih Andrassy zahteva za stroške zasede Bosne in Hercegovine. Da bode pa ta stvar se brez velikega hrupa rešila, potolažil je minister Tisza svoje Magjare s tem, da je predložil Peštanskemu zboru prepis Berlinske pogodbe, in kakor nova „Presse“ piše, se bode oni prepis predložil tudi Dunajskemu zboru; tako dobijo kričači kost, da jo glodajo. Da bode pri adresnih debatah na Dunaji in v Peštu hudo vršelo, to je gotovo, al vse to so zadnji upori strank, ki vidijo, da nimajo več trdnih tal pod seboj. Na Dunaji bodo poslanci, ki morejo reči, da za njimi stoji velika večina narodov Avstrijskih, glasovali proti adresi, in isto tako so se odločili zastopniki Hrvatske, da glasujejo proti vsem točkam v adresi Ogerskega zbora, ki se ne skladajo s željam, izrečenimi v adresi Hrvatskega zbora.

— V Dunajski denarnici so neki že začeli kovati onih 250.000 bronastih vojnih svetinj (medajl), namenjenih vsem onim vojakom, ki so bili v bojih v Besni in Hercegovini, — 5000 srebernih svetinj pa onim, ki se bodo dali onim, ki so se odlikovali po posebni hrabrosti.

Žitna cena

v Ljubljani 2. novembra 1878.

Hektoliter v nov. denarji: pšenice domače 7 fl. 10. — banaška 8 fl. 43. — turšice 5 fl. 20. — soršice 6 fl. 80. — rži 4 fl. 34. — ječmena 5 fl. 63. — prosa 7 fl. 5. — ajde 4 fl. 85. — ovsa 2 fl. 41 kr. — Krompir 3 fl. 3 100 kilogramov.